

የካቲት 27 ቀን 2004ዓ.ም.

ዳኞች፡- መሥፍን ዕቁበዮናስ

አማራ አሞኝ

ዓሊ መሐመድ

ነጋ ዱፍሣ

አዳነ ንጉሴ

አመልካቾች፡- አፍሪካ ኢንሹራንስ (አ.ማ) - አቶ ብርሃኑ ታደሰ ቀረቡ

ተጠሪ ፡- የኢትዮጵያ ንግድ ባንክ - ነ/ፈጅ አቶ አዲሱ ዱሬሳ ቀረቡ

መዝገቡ ተመርምሮ የሚከተለው ፍርድ ተሰጥቷል፡፡

ፍ ር ድ

ጉዳዩ ለሰበር ችሎት የቀረበው አመልካች የፌዴራል ከፍተኛ ፍ/ቤት በፍትሐብሔር መዝገብ ቁጥር 36819 መስከረም 24 ቀን 1999 ዓ.ም የሰጠው ውሳኔና የፌዴራል ጠቅላይ ፍ/ቤት የፍ/ብሔር ይግባኝ ችሎት በይግባኝ መዝገብ ቁጥር 27357 መጋቢት 10 ቀን 2000 ዓ.ም. የሰጠው ውሳኔ መሰረታዊ የህግ ስህተት ያለበት ስለሆነ በሰበር ችሎት ታይቶ ይታረምልኝ በማለት ያቀረበውን የሰበር አቤቱታ አጣርቶ ለመወሰን ነው፡፡ ጉዳዩ ለብድር ውል የተሰጠ የገንዘብ ዋስትና ሰነድ የሚያስከትለውን ኃላፊነት የሚመለከት ነው፡፡ ክርክሩ በመጀመሪያ የታየው በፌዴራል ከፍተኛ ፍ/ቤት ነው፡፡ በፌዴራል ከፍተኛ ፍ/ቤት ተጠሪ ከሰነድ፣ በዚህ ክርክር ተሳታፊ ያልሆነው አቶ መሐመድ አብደላ አንደኛ ተከላኝ፣ አመልካች ሁለተኛ ተከላኝ በመሆን ተከራክረዋል፡፡

ከሰነድ (ተጠሪ) ለሥር ፍ/ቤት ታህሳስ 7 ቀን 1997 ዓ/ም ባቀረበው የክስ ማመልከቻ፣ ሁለተኛ ተከላኝ (አመልካች) ደንበኛ አንደኛ ተከላኝ አቶ መሐመድ አብደላ፣ ከከሰነድ ድርጅት የወሰደውንና መጠኑ ብር 1,930,066.61 (አንድ ሚሊዮን ዘጠኝ መቶ ሰላሳ ሺህ ስድሳ ስድስት ብር ከስድሳ ሳንቲም) የብድር ገንዘብ አልከፈለም፡፡ ሁለተኛ ተከላኝ አንደኛ ተከላኝ በብድር የወሰደውን ገንዘብ የማይከፍል ከሆነ እሱ እስከ ብር 1,600,000 (አንድ ሚሊዮን ሥድስት መቶ ሺህ ብር) የሚከፍል መሆኑን በቁጥር YO/BOF/0478/00 በማረጋገጥ ያለቅድመ ሁኔታ የሚከፈል የዋስትና የግዴታ ሰነድ ሰጥቶኛል፡፡ አንደኛ ተከላኝ እዳውን በብድር ውሉ መሰረት አልከፈለም፡፡ ሁለተኛ ተከላኝ በሰጠው የዋስትና ግዴታ መሰረት አንደኛ ተከላኝ ያልከፈለውን ብድር ዕዳ እንዲከፍለኝ ብጠይቀው ለመክፈል ፈቃደኛ አልሆነም፡፡ ስለዚህ ሁለተኛ ተከላኝ ለብድሩ አከፋፈል በሰጠው ያለቅድመ ሁኔታ የሚከፈል የዋስትና ግዴታ መሰረት አንደኛው ተከላኝ ያልከፈለውን የብድር ገንዘብ ዕዳው ተከፍሎ እስከሚለቅ ድረስ ከሚታሰብ 13.5 ፐርሰንት ወለድና በዚህ ክስ ምክንያት ተከላኝ ያወጣውን ወጪ ጨምሮ ተከላኝ እንዲከፍል ይወስንልኝ በማለት ክስ አቅርቧል፡፡ ከሰነድ ክስን ያስረዱልኛል የሚላቸውን የሰነድ ማስረጃዎችና የማስረጃ ዝርዝር መግለጫ ከክስ ጋር በማያያዝ ያቀረበ መሆኑን የሥር ፍ/ቤት በውሳኔው አስፍሯል፡፡

ሁለተኛ ተከላሽ (አመልካች) መቃወሚያና መከላከያ መልስ ለሥር ፍ/ቤት አቅርቧል። ሁለተኛ ተከላሽ የተቋቋመው ለንብረት፣ ለሰው አካልና ህይወት፣ ለኃላፊነት የመድን ዋስትና ለመስጠት ነው። የተከላሽ ባለ አክሲዮኖችና የአስተዳደር ቦርዱ በማያውቁት ሁኔታ ከመድን ሥራ ውጭ ተበዳሪውን ዕዳ ለመክፈል የተሰጠው ዋስትና ግዴታ ሰነድ ከሁለተኛ ተከላሽ መመስረቻ ጽሁፍ መተዳደሪያ ደንብ፣ ስለ መድን ሥራ ፈቃድ የወጣውን አዋጅ ቁጥር 86/1986 እና በኢትዮጵያ ብሔራዊ ባንክ ከተደገገው ውጭና ሁለተኛ ተከላሽ ከተቋቋመበት መሰረታዊ ዓላማ ውጭ የሆነ ተግባር ነው። ሁለተኛ ተከላሽ ተራ የመድን ሽፋን ሰጭ የኢንሹራንስ ድርጅት ነው። የገንዘብ ዋስትና ሰነድ በተለይም ያለ ቅድመ ሁኔታ የሚከፈል የዋስትና ሰነድ ለዚህ ተግባር በተቋቋመ ልዩ የዋስትና ኩባንያ የሚሰጥ እንጂ በተራ መድን ድርጅት ሚሰጥ የዋስትና ሰነድ አይደለም። ከላሽ ይህንን እያወቀ ወይም ማወቅ ሲገባው የፈጸመው ተግባር ህገወጥ ነው። ስለሆነም ከላሽ ላቀረበው ክስ ሁለተኛ ተከላሽ በኃላፊነት የሚጠየቅበት ከውል ወይም ከህግ የመነጨ ኃላፊነት የሌለበት በመሆኑ ከላሽ ሁለተኛ ተከላሽን የሚከሰበት ምክንያት የለም።

የሁለተኛ ተከላሽ ዋና ሥራ አስኪያጅ የገንዘብ ዋስትና ሰነድ እንድፈርም ልዩና ግልጽ የሆነ ሥልጣን አልተሰጠውም። ከላሽ ሥልጣን የሌለው መሆኑን እያወቀ ዋና ስራ አስኪያጁ የፈረመውን የገንዘብ ዋስትና ሰነድ በመቀበል የፈጸመው ተግባር ከጅምሩ ሕጋዊ ውጤት የሌለውና ፍርስ በመሆኑ ከላሽ ተከላሽን የሚከሰበት ምክንያት የለም። በኢንሹራንስ ውል ምክንያት የሚቀርብ ማንኛውም ክስ ሊጠየቅ የሚችለው ጉዳቱ ከደረሰበት ጊዜ ጀምሮ በሁለት ዓመት ውስጥ ብቻ መሆኑ በንግድ ህጉ አንቀጽ 674 ንዑስ አንቀጽ 1 በግልጽ ተደንግጓል። ከላሽ ክስን ያቀረበው ሁለት ዓመት ካለፈ በኋላ በመሆኑ ክስ በይርጋ ቀሪ ይሆናል። የሁለተኛ ተከላሽ ዋና ሥራ አስኪያጅ ለከላሽ ዋስትና ሰነድ ሰጥቷል የሚባል ቢሆን የዋስትና ሰነዱ የፍታብሔር ህግ ቁጥር 1725(ሀ) እና የፍታብሔር ህግ ቁጥር 1727(ለ) በሚደነግጉት መሰረት በሁለት ምስክሮች ያልተፈረመ በመሆኑ በህግ ፊት ውጤት የሌለውና ፈራሽ ነው። ከላሽ አንደኛ ተከላሽ በክሱ የተጠቀሰውን ገንዘብ ተበድሮ የወሰደ መሆኑን የሚያሳይ ማስረጃ አላቀረበም። ከላሽ ተበዳሪው አንደኛ ተከላሽ ምን ያህል እንደከፈለና ምን ያህል ዕዳ እንደሚፈለግበት የሒሳብ መግለጫ አላቀረበም። የከላሽ ክስ የህግ መሰረት የሌለው በመሆኑ ክሱ ውድቅ ይደረግልኝ በማለት መልስ ሰጥቷል።

የከፍተኛ ፍ/ቤት አንደኛ ተከላሽ ዕዳውን ያልካደ በመሆኑ የብድር ገንዘቡን የመክፈል ኃላፊነት አለበት። ሁለተኛ ተከላሽ ከወሰደው የብድር ገንዘብ እስከ ብር 1,600,000 (አንድ ሚሊዮን ስድስት መቶ ሺህ ብር) ለመክፈል የዋስትና ሰነድ ሰጥቷል። ሁለተኛ ተከላሽ ዋስትና ሰነዱ ከመጀመሪያው ፈራሽና በህግ ፊት ውጤት የሌለው ነው በማለት ያነሳቸው ክርክሮች የህግ ድጋፍ የላቸውም። ከላሽ ሁለተኛ ተከላሽ በሰጠው የዋስትና ግዴታ ሰነድ መሰረት ገንዘቡን እንዲከፍለው መጋቢት 30 ቀን 1994 ዓ/ም እና ጥቅምት 8 ቀን 1995 ዓ.ም. ማስጠንቀቂያ የሰጠ መሆኑን ስላሰረዳ ክስ በይርጋ ቀሪ አይሆንም። የወለድ መጠንም በብሄራዊ ባንክ የወጣውን የወለድ ተመን መሰረት ያደረገ በመሆኑ ሁለተኛው ተከላሽ ያቀረበው ክርክር ተገቢ አይደለም። ሁለተኛ ተከላሽ አንደኛ ተከላሽ ከከላሽ ወስዶ ካልከፈለውና ክስ ከቀረበበት የብድር ገንዘብ ውስጥ ብር 1,600,000 (አንድ ሚሊዮን ሥድስት መቶ ሺህ ብር) የመክፈል ኃላፊነት አለበት በማለት ውሳኔ ሰጥቷል። አመልካች ከፍተኛ ፍ/ቤት በሰጠው ውሳኔ ቅር በመሰኘት ይግባኝ ለፌዴራል ጠቅላይ ፍ/ቤት የፍታብሄር ይግባኝ ችሎት አቅርቧል። የፌዴራል ጠቅላይ ፍ/ቤት የፍታብሄር ይግባኝ ሰሚ ችሎት የግራ ቀኝን ክርክር ከሰማ በኋላ የፌዴራል ከፍተኛ ፍ/ቤት የሰጠውን ውሳኔ አጽንቶታል።

አመልካች ለዚህ ችሎት የሰበር አቤቱታ ያቀረበው የክፍተኛው ፍ/ቤትና ይግባኝ ሰሚው ችሎት የሰጡት ውሳኔ መሰረታዊ የህግ ስህተት ያለበት ስለሆነ በሰበር ታይቶ ይታረምልኝ በማለት ነው። አመልካች በሰበር ፍ/ቤት ያቀረባቸውን መከራከሪያዎች በሰበር አቤቱታው በመዘርዘር አቅርቧል። መጋቢት 27 ቀን 2000 ዓ.ም በተጻፈ የሰበር ማመልከቻ አመልካች የገንዘብ ዋስትና የግዴታ ሰነድ መስጠት በአመልካች መመስረቻ ጽሁፍ፣ በመተዳደሪያ ደንብ፣ ስለ መድን ንግድ ሥራ ፈቃድ በወጣው አዋጅ ቁጥር 86/1986 ድንጋጌዎች ከተፈቀደው ውጭ የሆነ ተግባር ነው። አመልካች ለተጠሪ የሰጠው የዋስትና ሰነድ ህገ ወጥና ምንም አይነት ተጠያቂነት እንደማያስከትል በመዘርዘር ያቀረብኩትን ክርክር የስር ፍ/ቤትና ይግባኝ ሰሚው ችሎት በማለፍ መወሰናቸው መሰረታዊ የህግ ስህተት ያለበት ነው። የአመልካች ዋና ስራ አስኪያጅ በድርጅቱ መተዳደሪያ ደንብና በንግድ ህግ ቁጥር 363 ንዑስ አንቀጽ 1 የተዘረዘሩትን የአስተዳደር ተግባራትን ከማከናወን ውጭ ሌሎች ልዩ ተግባራትን ማከናወን እንደማይችል ተመልክቷል። የአመልካች ዋና ሥራ አስኪያጅ የገንዘብ ዋስትና ሰነድ እንዲፈርም በንግድ ህግ አንቀጽ 348 ንዑስ አንቀጽ 3 ልዩና ግልጽ የሆነ ሥልጣን አልተሰጠውም። የድርጅቱ ማኔጂንግ ዳይሬክተር የሰጠው የገንዘብ ዋስትና ሰነድ የዋስትና ውል፣ መያዥያ ውል የመዋዋል ሥልጣን የሌለው በመሆኑ ውሉ ከጅምሩ ህጋዊ ውጤት የሌለውና ፍርስ ነው።

የስር ፍ/ቤት አመልካች የሰጠው የዋስትና ሰነድ ነው በማለት በተመሳሳይ ጉዳይ ሌሎች ችሎቶች የኢንሹራንስ ፖሊሲ ነው በማለት ከሰጡት የህግ ትርጉም የተለየ የህግ ትርጉም ሰጥቷል። የዋስትና ሰነዱ የኢንሹራንስ ፖሊሲ ነው የሚባል ከሆነ የስር ፍርድ ቤት አመልካች ያቀረበውን የሁለት ዓመት የይርጋ መከራከሪያ ውድቅ ማድረግ የህግ ስህተት ያለበት ነው። በአመልካች የተሰጠው የዋስትና ሰነድ በህግ የተደነገገውን ፎርም የማያሟላ በመሆኑ በህግ ፊት ውጤት የሌለውና ፈራሽ ነው በማለት ያቀረብኩትን ክርክር ህጉን በተሳሳተ መንገድ በመተርጎም የታለፈ በመሆኑ በሰበር ታይቶ ሊታረም ይገባዋል። አመልካች የዋስትና ሰነዱን የሰጠው በተጠሪና ብድሩን በወሰደው በሰበር ፍ/ቤት አንደኛ ተከላሽ የነበረው መሐመድ በክሱ የተጠቀሰውን ገንዘብ ተበድሮ ከመውሰዱ በፊት ነው። በአመልካችና በተበዳሪው መካከል የብድር ውል ከመፈረሙ በፊት የወጣ የገንዘብ ዋስትና የግዴታ ሰነድ ህጋዊ ውጤት የሚኖረውና አመልካችን የሚያስገድድ አይደለም በማለት ያቀረብኩት ክርክር መታለፉ መሰረታዊ ህግ ስህተት ያለበት ነው። የስር ፍ/ቤትና ይግባኝ ሰሚው ችሎት የሰጡት ውሳኔ ከላይ የዘረዘርናቸው ተደራራቢ መሰረታዊ የህግ ስህተቶች የተፈጸሙበት በመሆኑ በሰበር ታይቶ እንዲሻርልኝ በማለት አመልክቷል።

አመልካች መጋቢት 27 ቀን 2000 ዓ/ም ጽፎ ላቀረበው የሰበር ማመልከቻ ተጠሪ ጥር 15 ቀን 2001 ዓ/ም ጽፎ ላቀረበው መልስ የአመልካች መመስረቻ ጽሁፍ አንቀጽ 4 አመልካች የተቋቋመው ከሌሎች ስራዎች በተጨማሪ አጠቃላይ መድን ሥራና የረዥም ጊዜ መድን ዋስትና ለመስጠት እንደሆነ ይገለጻል። አመልካች በህግ ያልተከለከሉ ሁሉንም የመድን ስራዎች ለመስራት ይቻላል። የኢትዮጵያ ብሔራዊ ባንክ ኢንሹራንስ ድርጅቶች ስለሚሰሩት አጠቃላይ የመድን ስራና የረዥም ጊዜ የመድን ዋስትና ሪፖርት የሚያደርጉበትን ለመወሰን ባወጣው መመሪያ የገንዘብ ዕዳ ለመክፈል የሚሰጥ ዋስትና በጠቅላላ የመድን ስራ ዘርፍ ውስጥ ከሚካተቱት ተግባራት አንደኛው እንደሆነ ይገለጻል። ለገንዘብ ዕዳ የሚሰጥ ዋስትና አንዱ የመድን አገልግሎት መሆኑ ለጽንሰ ሀሳቡ በህግ መዝገበ ቃላት የተሰጠው ትርጉም ያሳያል። ከዚህ በተጨማሪ የኢትዮጵያ ብሔራዊ ባንክ ባወጣው መመሪያ ቁጥር 23/2000 እና 24/2004

ለገንዘብ ዕዳ የሚሰጥ ዋስትና በመድን ድርጅቶች የሚሰራ ተግባር እንደነበር በመግለጽ ትርጉም ሰጥቶበታል።

የአመልካች ድርጅት መተዳደሪያ ደንብ አንቀጽ 4(3) አመልካች የተቋቋመው በአጠቃላይ የመድን ሥራና የረዥም ጊዜ መድን ዋስትና ከመስጠት በተጨማሪ ለኢንቨስትመንት አመች በሆኑ ሌሎች ሥራዎችን መስራትና እነዚህን የንግድ ዓላማ ለመተግበር በቀጥታም ሆነ በተዘዋዋሪ መንገድ የሚያግዝ ማንኛውንም የንግድ ሥራ እንደሚሰራ የሚያረጋግጥ በመሆኑ አመልካች የገንዘብ ዋስትና የግዴታ ሰነድ መስጠት ይችላል። አመልካች ክሱ በሁለት ዓመት ይርጋ ቀሪ ይሆናል በማለት ያቀረቡትን መከራከሪያ የስር ፍ/ቤት ውድቅ ማድረግ ተገቢ ነው። ተጠሪ አመልካች የሰጠውን የብድር ክፍያ የዋስትና ግዴታ ሰነድ የኢንቨራንሽ ፖሊሲ ወይም የሚተላለፉ ገንዘብ ሰነድ ነው በማለት ክስ አላቀረበም። ስለዚህ የይርጋው ጊዜ የሚታሰበው በፍታብሄር ህግ ቁጥር 1845 በተደነገገው መሰረት በመሆኑ ክሱ በይርጋ አይታደግም። አመልካች የዋስትና ሰነዱ በህግ የተደነገገውን ፎርም የማያሟላ በመሆኑ በህግ ፊት ውጤት የሌለው ነው ያለው አግባብነት የለውም። የዋስትና ሰነዱ በፍታብሄር ህግ ቁጥር 1922፣ በፍታብሄር ህግ ቁጥር 1925 እና በፍታብሄር ህግ ቁጥር 1725 የተደነገገውን ፎርም ያሟላል አመልካች የዋስትና ሰነዱን የሰጠው በተጠሪና ብድሩን በወሰደው በስር አንደኛ ተከላኝ በክሱ የተጠቀሰውን ገንዘብ ተበድሮ ከመውሰዱ በፊት ስለሆነ ህጋዊ ውጤት የለውም በማለት ያቀረበው ክርክር የህግ ድጋፍ የለውም። የአመልካች ዋና ስራ አስኪያጅ የገንዘብ ዋስትና ሰነድ የመፈረም ሥልጣን አለው። የአመልካች ዋና ስራ አስኪያጅ በንግድ ህጉ አንቀጽ 33 እና አንቀጽ 35 የገንዘብ ዋስትና ሰነድ የመስጠት ስልጣን ያለው ስለመሆኑ የሚደነግጉ በመሆኑ የአመልካች ክርክር የህግ ድጋፍ የለውም። የአመልካች ስራ አስኪያጅ የዋስትና ሰነድ የመፈረም ሥልጣን የለውም የሚባል ቢሆን፣ አመልካች የፍታብሄር ህግ ቁጥር 1808 ንዑስ አንቀጽ 2 በሚደነግገው መሰረት በሁለት ዓመት የውል ይፍረስልኝ ጥያቄ ያላቀረበ በመሆኑ በሰበር ያቀረበው ክርክር ተቀባይነት ለውም። በአጠቃላይ አመልካች በስር ፍ/ቤት መከራከሪያ አድርጎ ያቀረበው ክርክር የህግ መሰረት የሌለው በመሆኑ ውድቅ መደረግ ተገቢ ነው። ስለሆነም የሰበር ችሎት የስር ፍ/ቤትና ይግባኝ ሰሚው ችሎት የሰጠውን ውሳኔ በማጽናት እንዲያሰናብተኝ በማለት ተከራክሯል።

አመልካች በሰበር አቤቱታው ያነሳቸውን ነጥቦች በማጠናከርና ጥር 22 ቀን 2001 ዓ.ም የተባፈ አምስት ገጽ የመልስ መልስ አቅርቧል።

ከስር የክርክሩ አመጣጥና ግራ ቀኙ በሰበር ያቀረቡት ክርክር ይዘት ከላይ የተገለፀው ሲሆን እኛም ጉዳዩን መርምረናል። ጉዳዩን እንደመረመርነው በዚህ መዝገብ ግራ ቀኙ የሚከራከሩባቸው ጉዳዮች ይህ ሰበር ችሎት በሰበር መ.ቁ.40187 አስገዳጅ የህግ ትርጉም የሰጠባቸው ናቸው። በዚህ መዝገብ አመልካችና ተጠሪ ያቀረቧቸው ክርክሮች ውሳኔ ሊያገኙ የሚገባቸው የህግ ጭብጦች የሚከተሉት ናቸው።

1. አመልካች የገንዘብ ዋስትና የግዴታ ሰነድ መስጠቱ አመልካቹ የኢንቨራንሽ ኩባንያ ከተፈቀደለት፣ ከተቋቋመበትና ህጋዊ ህልውና አግኝቶ ከተመዘገበበት የንግድ ዓላማ ውጭ የተፈፀመ ተግባር በመሆኑ፣ በህግ ተጠያቂ ልሆን አይገባኝም በማለት ያቀረበው ክርክር፣ የህግ መሰረት አለው ወይስ የለውም?
2. አመልካች የድርጅቱ ዋና ሥራ አስኪያጅ የገንዘብ ዋስትና ሰነድ ለማውጣት ሥልጣን ሳይኖረው ፈርሞ የሰጠውን የገንዘብ ዋስትና የግዴታ ሰነድ በመቀበል ተጠሪ ለፈጸመው ተግባር

ህጋዊ ተጠያቂነት የለብንም፤ በማለት አመልካች ያቀረበው ክርክር መታለፉ በአግባቡ ነው ወይስ አይደለም?

3. አመልካች ለተጠሪ የተሰጠው የገንዘብ ግዴታ የዋስትና ሰነድ፤ ስለ ዋስትና ውል የተደነገጉትን ፎርማሊቲዎች የማያሟላ በመሆኑ በህግ ፊት ውጤት የሌለውና በኃላፊነት የማያስጠይቅ ነው፤ በማለት ያቀረበው ክርክር መታለፉ በአግባቡ ነው ወይስ አይደለም?

4. ተጠሪ ያቀረበው ክስ በይርጋ ቀሪ ይሆናል ወይስ አይሆንም?

5. አመልካች ለተጠሪ በሰጠው የገንዘብ የዋስትና የግዴታ ሰነድ መሰረት በኃላፊነት ይጠየቃል ወይስ አይጠይቅም? አመልካች በኃላፊነት ይጠይቃል የሚባል ቢሆን የአመልካች የኃላፊነት መጠን ምን ያህል ነው? የሚሉት ናቸው።

1/ የመጀመሪያውን ጭብጥ በተመለከተ ይህ ሰበር ችሎት በሰበር መዝገብ ቁጥር 40187 የሰጠው ሰነድ ትንታኔ በዚህ መዝገብ አመልካችና ተጠሪ ላቀረቡት ክርክር ገዥነት ያለው ነው።

ለጉዳዩ አግባብነት ያለው አዋጅ ቁጥር 86/86 የመድን ንግድ ሥራ ዓይነቶች የሚላቸው ሕግ አውጭው በአዋጁ ትርጉም የሰጣቸውን ጠቅላላ የመድን ንግድ ሥራ፤ ለረዥም ጊዜ የሚቆይ መድን ንግድ ሥራ፤ የኢንሹራንስ ፖሊሲ(ፖሊሲ)፤ አብይ የመድን ንግድ ሥራ፤ ህይወት መድንና የጠለፋ መድን ሥራዎችን ብቻ እንዳልሆነ

« መድን ንግድ ሥራ ዓይነቶች ወይም የንግድ ሥራ ዓይነት ወይም ሌሎች ሥያሜዎች ባንኩ በዚህ አዋጅ በሚያወጣው መመሪያ የሚደነገግ ትርጉም ይኖራቸዋል» በማለት በአንቀጽ 2 ንዑስ አንቀጽ 4 በግልጽ ደንግጓል።

ይህ ድንጋጌ አዋጁ ሲወጣ ትርጉም ያልተሰጣቸውና ያልተገለጹ አዋጁ ተግባራዊ በሚሆንበት ሂደት በተቆጣጠረው የኢትዮጵያ ብሔራዊ ባንክ ትርጉም የሚሰጣቸውና የኢንሹራንስ ኩባንያዎች እንዲፈጽሟቸው የሚፈቀዱ መድን ንግድ ስራ ዓይነቶች ሊኖሩ እንደሚችሉና የንግድ ሥራዎቹም በኢትዮጵያ ብሔራዊ ባንክ ትርጉም የሚሰጣቸው መሆኑን ይደነግጋል። ድንጋጌው የመድን ንግድ ሥራ እንዲሰራ በኢትዮጵያ ብሔራዊ ባንክ ፈቃድ የተሰጠው የኢንሹራንስ ኩባንያ፤ በአዋጁ የተተረጎሙና የተገለጹትን የመድን ንግድ ሥራዎች ብቻ ሳይሆን ሌሎች በብሔራዊ ባንክ ትርጉም የሚሰጣቸውን፤ የሚገለጹትና የሚፈቀዱለትን የመድን ንግድ ሥራ ዓይነቶች ለመስራት እንደሚችል የሚደነግግ ነው።

አከራካሪው የገንዘብ ዋስትና የግዴታ ሰነድ (Financial Gurantee Bond) ምን ዓይነት የህግ ተግባር እንደሆነ የኢትዮጵያ ብሔራዊ ባንክ፤ በመመሪያ ቁጥር 23 /2002 እና በመመሪያ ቁጥር 24/2004 በእንግሊዘኛ ቋንቋ ትርጉም ሰጥቶታል። የገንዘብ ዋስትና የግዴታ ሰነድ ማለት በመመሪያ ቁጥር 23/2002 አንቀጽ 1 ንዑስ አንቀጽ 1 እና በመመሪያ ቁጥር 24/2004 አንቀጽ 1 ንዑስ አንቀጽ 3 " Financial gurantee bond shall mean an obligation undertaken by an insurance company to pay for the lending bank or another creditors or supplier all outstanding claims arising from the non payment by debtor or debtors" የሚል ትርጓሜ ሰጥቶታል። የኢትዮጵያ ብሔራዊ ባንክ እንደ አውሮፓውያን አቆጣጠር 2002 እና 2004 ዓ/ም ባወጣው መመሪያ፤ የኢንሹራንስ ኩባንያዎች በማናቸውም ስያሜ የገንዘብ ዋስትና የግዴታ ሰነድ (Financial Gurantee Bond) የማውጣት ተግባር እንዳይፈጽሙ ከልክሏል። የኢትዮጵያ ብሔራዊ ባንክ፤ የኢንሹራንስ ኩባንያዎች በማናቸውም ስያሜ የገንዘብ ዋስትና የግዴታ ሰነድ (Financial Gurantee Bond) የማውጣት ተግባር እንዳይፈጽሙ በግልፅ

የተከለከሉ መሆኑን የደነገገው በመመሪያ ቁጥር 23 /2002 አንቀጽ 2 ንዑስ አንቀጽ 1 እና በመመሪያ ቁጥር 24/ 2004 አንቀጽ 2 ንዑስ አንቀጽ 1 ነው።

ከዚህ ጋር ተያይዞ ብሔራዊ ባንክ መድን ንግድ ስራ የሚሰሩ የኢንሹራንስ ኩባንያዎች፣ በማናቸውም ስያሜ የገንዘብ ዋስትና የግዴታ ሰነድ (Finanicial Gurantee Bond) እንዳይሰጡ በመመሪያ በግልጽ ከመከልከሉ በፊት በኢንሹራንስ ኩባንያዎች የተሰጡ የገንዘብ ዋስትና የግዴታ ሰነዶች የሚኖራቸውን ህጋዊ ውጤት ባወጣው መመሪያ ግልጽ አድርጓል። በኢትዮጵያ ብሔራዊ ባንክ በመመሪያ ቁጥር 23/2002 እና በመመሪያ ቁጥር 24/2004 ከመከልከላቸው በፊት በኢንሹራንስ ኩባንያዎች፣ የተሰጡ የገንዘብ ዋስትና የግዴታ ሰነዶች የፀኑና ሕጋዊ ውጤት ያላቸው መሆኑን በመመሪያ ቁጥር 24/ 2004 አንቀጽ 3 በግልጽ ደንግጓል። በሌላ አነጋገር አመልካችና ሌሎች የኢንሹራንስ ኩባንያዎች የኢትዮጵያ ብሔራዊ ባንክ ባወጣው መመሪያ ቁጥር 23 /2002 እና መመሪያ ቁጥር 24 /2004 በማናቸውም ስያሜ የገንዘብ ዋስትና የግዴታ ሰነድ (Finanicial Gurantee Bond) እንዳይሰጡ ከመከልከላቸው በፊት፣ የገንዘብ ዋስትና የግዴታ ሰነድ የመስጠት ሥራን እንደ አንድ የመድን ንግድ ሥራ አይነት ሲያከናውኑት የኖሩት ተግባር እንደነበርና ይህም ተግባራቸው ህጋዊ ውጤት ያለውና ኃላፊነት የሚያስከትል መሆኑን የአዋጅ ቁጥር 86/86 አንቀጽ 2 ንዑስ አንቀጽ 4 ድንጋጌና የኢትዮጵያ ብሔራዊ ባንክ ያወጣውን መመሪያ ቁጥር 4/ 2004 አንቀጽ 3 ድንጋጌዎች በጣምራ በማንበብ ለመረዳት ይቻላል።

ከዚህ በተጨማሪ የኢትዮጵያ ብሔራዊ ባንክ በመጀመሪያ መመሪያ ቁጥር 23 /2002/ በማውጣት፣ የኢንሹራንስ ኩባንያዎች በማናቸውም ስያሜ የገንዘብ ዋስትና የግዴታ ሰነድ (Finanicial Gurantee Bond) እንዳይሰጡ የከለከላቸው፣ የገንዘብ ዋስትና የግዴታ ሰነድ መስጠት የኢንሹራንስ ኩባንያዎች ከተቋቋሙበት መድን የንግድ ዓላማ ውጭ የሆነ ስራ ነው በማለት አይደለም። በኢትዮጵያ ብሔራዊ ባንክ የተደረገው ክልከላ መነሻ የኢንሹራንስ ኩባንያዎች የሌላውን ሰው ዕዳ ለመክፈል የገንዘብ ዋስትና የግዴታ ሰነድ ሲሰጡ ተበዳሪው ብድሩን ባለመክፈሉ ምክንያት በገቡት የዋስትና ግዴታ መሰረት ለባለሙብቱ (አበዳሪው) የክፈሉትን ገንዘብ ከባለዕዳው ለማስመለስ የሚያስችላቸው በቂ መያዥያ ሚሆን የተበዳሪው ንብረት ወይም ገንዘብ የማይዘው ወይም የማያገኙ በመሆኑና በአገሪቱ አስተማማኝ የሆነ የጠለፋ መድን ዋስትና የሌለ በመሆኑ ምክንያት፣ በኢንሹራንስ ኩባንያዎች ላይ የሚደርሰውን ኪሳራ ለመከላከል በማሰብ መሆኑን በመመሪያው መግቢያ ላይ በግልጽ አስፍሮታል።

ከላይ በዝርዝር በተገለጹት ምክንያቶች አመልካች የኢትዮጵያ ብሔራዊ ባንክ ግልጽ መመሪያ በማውጣት፣ የኢንሹራንስ ኩባንያዎች በማናቸውም ስያሜ የገንዘብ ዋስትና የግዴታ ሰነድ (Finanicial Gurantee Bond) እንዳይሰጡ ከመከልከሉ በፊት ውጭ አድርጎ ለተጠሪ የሰጠ መሆኑ ተረጋግጧል። አመልካች የገንዘብ ዋስትና የግዴታ ሰነዶች (Finanicial Gurantee Bonds) መስጠት ከተቋቋሙበት የንግድ ዓላማ ውጭ የተፈጸሙ ተግባር በመሆኑ ሕጋዊ ውጤት የሌለውና አመልካችን በኃላፊነት ሊያስጠይቅ የማይችል ነው በማለት ያቀረበው ክርክር የህግ መሰረት የሌለው ሆኖ አግኝተነዋል። የስር ፍ/ቤትና ይግባኝ ሰሚው ችሎት አመልካች የኢትዮጵያ ብሔራዊ ባንክ ግልጽ መመሪያ አውጥቶ ከመከልከሉ በፊት ለተጠሪ የሰጣቸው የገንዘብ ዋስትና የግዴታ ሰነዶች (Finanicial Gurantee Bonds) ፣አመልካች እንዲሰራ ከተፈቀደለት መድን ንግድ ሥራና ከተቋቋመበት የንግድ ዓላማ ውጭ የተሰጠ ሰነድ በመሆኑ ሕጋዊ ውጤት የለውም በማለት ያቀረበውን ክርክር ውድቅ ማድረጋቸው ተገቢና የህግ ስህተት የሌለበት ሆኖ አግኝተነዋል።

2/ ሁለተኛው ጭብጥ የገንዘብ ዋስትና የግዴታ ሰነዶች ወጭ በሆኑበት ወቅት የአመልካች ዋና ስራ አስኪያጅ የነበረውን ሥልጣን የሚመለከት ነው። የስራ አስኪያጁ ሥልጣን የተገደበ መሆኑን በማንሳት ተከራክሯል። አመልካች የዋና ስራ አስኪያጁን ስልጣን መገደብና የስራ አስኪያጁ ስልጣን ላይ የተደረገውን ገደብ በንግድ መዝገብ ውስጥ በሚጻፈው ቃል እንድንገባለትና እንድንመዘግብለት በግልጽ ባቀረበው ማመልከቻ ውስጥ በመግለጽ፣ የስራ አስኪያጁ ሥልጣን የተገደበ መሆኑ በግልጽ በንግድ መዝገብ በተመዘገበው ቃል ውስጥ እንዲመዘገብ ካላደረገ በስተቀር የህንጻ መከራከሪያ በሶስተኛ ወገኖች ላይ መቃወሚያ ሊያደርገው አይችልም። ይህንንም ከንግድ ሁጉ አንቀጽ 36 አንቀጽ 121 ንዑስ አንቀጽ (ሰ) ድንጋጌዎች አቀራረጽና ይዘት ለመረዳት ይቻላል። በመሆኑም አመልካች የስራ አስኪያጁ ሥልጣን የተቀነሰ ወይም የተገደበ መሆኑን በንግድ መዝገብ በሰፈረው ቃል ውስጥ አለማስመዘገቡ በስር ፍ/ቤት ተረጋግጧል።

አመልካች በድርጅቱ መተዳደሪያ ደንብ ውስጥ የስራ አስኪያጁ ሥልጣን የተቀነሰ መሆኑ እንደተገለጸ በመጥቀስ ተከራክሯል። ሆኖም ይህ የአመልካች ክርክር የንግድ ሕጉ በአንቀጽ 36 ንዑስ አንቀጽ 1 ስራ አስኪያጅነት ሥልጣን ያለው ሰው አንድ ቅርንጫፍ ሥራ ለማስኬድ ብቻ ሥልጣን በመስጠት ስልጣኑን የተወሰነ ለማድረግ ይቻላል፤ ስለሆነም እንደዚህ ያለው የስልጣን መቀነስ ማስታወቂያ በንግድ መዝገብ ካልተመዘገበ በስተቀር በዚህ ህግ አንቀጽ 121 መሰረት መቃወሚያ ሊሆንባቸው አይችልም በማለት በግልፅ የደነገገውን ያላገናዘበ ነው። በተለይም የአመልካች ክርክር በግኝት ህጉ አንቀጽ 121 ንዑስ አንቀጽ (ሰ) እና የንግድ ህጉ በአንቀጽ 36 ንዑስ አንቀጽ 2 ሌላው አይነት የስልጣን መቀነስ በሶስተኛ ወገኖች ላይ መቃወሚያ ሊሆንባቸው አይችልም በማለት ለሶስተኛ ወገኖች በግልጽ የሰጠውን ጥበቃ ያላገናዘበና የህግ ድጋፍና መሰረት የሌለው ነው። ሕግ አውጭው እነዚህን ድንጋጌዎች የደነገገው በግብይት ሂደት ውስጥ አክሲዮን ማህበሩ ጋር ውል የሚዋዋሉ ሰዎች የድርጅቱ መተዳደሪያ ደንብ መመርመርና ማንበብ እንደሚያስፈልጋቸውና ድርጅቱ በንግድ መዝገብ ያስገነዘባቸውን ፍሬ ጉዳዮች ብቻ በማየት ከአመልካች ጋር በቅን ልቦናው የሚዋዋሉ ሶስተኛ ወገኖች ውለታው በህግ ተፈጻሚነት የሚኖረው መሆኑን በማረጋገጥ ከፍተኛ ጥበቃ ለመስጠት ነው። በአጠቃላይ ከላይ በዘረዘርናቸው ምክንያቶች አመልካች ዋና ሥራ አስኪያጁ ስልጣን ሳይኖረው ለፈረማቸው የገንዘብ ዋስትና የግዴታ ሰነዶች በኃላፊነት አልጠየቅም በማለት ያቀረበውን ክርክር የሥር ፍ/ቤትና በይግባኝ ሰሚው ችሎት ውድቅ ማድረጋቸው ተገቢና የህግ ሥህተት ያልተፈጸመበት ሆኖ አግኝተነዋል።

3/ ሶስተኛ ጭብጥ አመልካች ለተጠሪ የተሰጠውን የገንዘብ ግዴታ የዋስትና ሰነድ፣ ስለ ዋስትና ውል የተደነገጉትን ፎርማሊቲዎች የማያሟላ በመሆኑ በህግ ፊት ውጤት የሌለውና በኃላፊነት የማያስጠይቅ ነው፤ በማለት ያቀረበውን ክርክር የህግ መሰረት ያለው መሆኑን መመርመር የሚጠይቅ ነው። በመጀመሪያ የዋስትና ሰነዱ አመልካች ለሌላ ሰው ዕዳ ማለትም የአቶ መሐመድ አብደላ የብድር ዕዳ ለመክፈል የተሰጠ ሰነድ ነው። ይህም በመሆኑ ሰነዱ ስለዋስትና ግዴታ በፍታብሄር ህግ አንቀጽ 1922 የተደነገጉትን መሰረታዊ መስፈርት የሚያሟላ መሆኑ የግድ አስፈላጊ ነው። አመልካች የሰጠው የዋስትና ሰነድ መሆኑንና በፍታብሄር ህግ አንቀጽ 1922 ንዑስ አንቀጽ 2 እና ንዑስ አንቀጽ 3 የተደነገጉትን መሰረታዊ ሁኔታዎች የሚያሟሉ መሆኑን በስር ፍ/ቤት አረጋግጧል። አመልካች የዋስትና ሰነዱ የፍታብሔር ሕግ አንቀጽ 1725 ንዑስ አንቀጽ (ሀ) የፍታብሄር ሕግ አንቀጽ 1727 በተደነገገው መሰረት በተጠሪና በሁለት ምስክሮች አልተፈረመም በማለት ተከራክሯል። ሆኖም ይህ የአመልካች ክርክር (Financial Gurantee Bond) እንደማንኛውም የዋስትና ውል በተዋዋይ ወገኖች የሚዘጋጅ ሰነድ ሳይሆን የመድን ንግድ ሥራ እንዲሰራ የተፈቀደለት የኢንሹራንስ ኩባንያ በተሰጠው ልዩ ፈቃድ

ተጠቅሞ፣ የሚዘጋጀውና የሌላ ሰው ዕዳ ለመክፈል ራሱን ግዴታ ውስጥ የሚያስገባበት የማገቻ ሰነድ እንደሆነ የኢትዮጵያ ብሔራዊ ባንክ በመመሪያ ቁጥር 23/2002 አንቀጽ 1 ንዑስ አንቀጽ 1 እና በመመሪያ ቁጥር 24/ 2004 አንቀጽ 1 ንዑስ አንቀጽ 3 ለገንዘብ ዋስትና ግዴታ ሰነድ (Finanicial Gurantee Bond) የተሰጠውን ትርጓሜ ግንዛቤ ውስጥ የሚያስገባ ሆኖ አላገኘውም።

እንደዚሁም አመልካች የሰጠው የማገቻ ሰነድ (Bond) የግድ በምስክሮች መረጋገጥ የሌለበት መሆኑን ሕግ አውጭው በአዋጅ ቁጥር 110/1990 በአንቀጽ 2 ንዑስ አንቀጽ 2 ለማገቻ ትርጉም ሲሰጥ "አንድ ሰው ለሌላው ገንዘብ ለመክፈል ግዴታ የሚገባበት ማናቸውም ሰነድ ወይም በምስክር የተረጋገጠ ሆኖ ነገር ግን በትዕዛዝም ሆነ ለአምጭው የማይከፈልበት፣ አንድ ሰው ለሌላው ገንዘብ ለመክፈል ግዴታ የሚገባበትን ማናቸውንም ሰነድ ይጨምራል" በማለት ከተጠቀመው አገላለጽና በወቅቱ ሥራ ላይ የነበረው በአዋጅ ቁጥር 57/1989 አንቀጽ 2 ንዑስ አንቀጽ 18 ለዋስትና ሰነድ ከተሰጠው ትርጓሜ ለመረዳት ችለናል። ከዚህ በተጨማሪ የአመልካች ክርክር በአዋጅ ቁጥር 86/1986 አንቀጽ 2 ንዑስ አንቀጽ 4 ሥልጣን የተሰጠው የኢትዮጵያ ብሔራዊ ባንክ አመልካችና ሌሎች የኢንሹራንስ ኩባንያዎች በማናቸውም ሥያሜ የገንዘብ ዋስትና የግዴታ ሰነድ (Finanicial Gurantee Bond) እንዲያወጡ በመመሪያ ከመክፈላቸው በፊት ወጭ ያደረጋቸው የገንዘብ ዋስትና ግዴታ ሰነዶች (Finanicial Gurantee Bond) የጸኑና ህጋዊ ውጤት ያላቸው መሆኑን " Finanicial Gurantee Bond or other unconditional bonds issued by insurance companies and outstanding before the effective date of these directives shall remain enforce until the expiry date or shall be phased out in line with an action plan submitted by each insurance company and agree with the bank" በማለት የገለጸውን የመመሪያ ቁጥር 24/2004 አንቀጽ 3 ድንጋጌ ይዘትና መሰረታዊ ዓላማ የሚቃረንና የህግ መሰረት የሌለው ነው። ስለሆነም አመልካች ተበዳሪው አቶ መሐመድ አብደላ ከተጠሪ የወሰደውን የብድር ገንዘብ ባይክፍል እሱ የሚክፍል መሆኑን በማረጋገጥ የሰጠውን የማገቻ ሰነድ ልዩ ባህሪ ያለውና በኢንሹራንስ ኩባንያዎች የሚዘጋጅና ወጭ የሚደረግ የማገቻ ሰነድ በመሆኑ፣ አመልካች ሰነዱ በሁለት ምስክሮች ስላልተረጋገጠ የዋስትና ሰነዱ ህጋዊ ውጤት የለውም በማለት ያቀረበውን ክርክር አልተቀበልነውም።

4/ አራተኛው ጭብጥ ተጠሪ ያቀረበው ክስ በይርጋ ቀሪ ይሆናል ወይስ አይሆንም? አመልካች የሰጠው ሰነድ የመድን ውል አለመሆኑ ተረጋግጧል። የሌላ ሰው ዕዳ ለመክፈል የአንድነት የዋስትና ግዴታ የገባ ሰው የዋናውን ባለ ዕዳ ግዴታ ነጻ የሚያደርጉ የይርጋና ሌሎች መከራከሪያዎች በማቅረብ ከኃላፊነት ነጻ እንደሚሆን ከፍታብሔር ህግ ቁጥር 1926 ንዑስ አንቀጽ 1 ድንጋጌ አቀራረጽ፣ ይዘትና ዓላማ ለመረዳት ይቻላል። ከዚህ በተጨማሪ በዋሱ ላይ ተፈጻሚነት የሚኖረው የይርጋ ጊዜ ገደብ በዋናው ባለዕዳ ላይ ተፈጻሚነት ያለው የይርጋ ጊዜ እንደሆነ፣ በዋናው ባለዕዳ ላይ የተጀመሩ ክሶች ለዋሱ መቆጠር የጀመረለት የይርጋ ዘመን ያቋርጡበታል በማለት ፍታብሔር ህግ ቁጥር 1929 የደነገጉትን ምክንያት በማገናዘብ ለመረዳት ይቻላል። በአበዳሪው በተጠሪና በተበዳሪው አቶ መሐመድ አብደላ መካከል የተደረገው የብድር ውል ላይ ተፈጻሚነት ያለው ስለ ውሎች በጠቅላላው የሚደነገገው የይርጋ ጊዜ ገደብ ነው። የአመልካች (የዋሱ) ግዴታ ቀሪ የሚሆነው የዋናው ባለዕዳ ግዴታ በይርጋ ቀሪ የሚሆንበት የይርጋ የጊዜ ገደብ ነው። ስለሆነም የስር ፍ/ቤትና ይግባኝ ሰሚው ችሎት ለጉዳዩ አግባብነት ያለው የፍታብሄር ህግ ቁጥር 1845 እንደሆነና ተጠሪ ያቀረበውን ክርክር መቀበላቸውና ክስ በይርጋ አይታገድም በማለት የሰጡት ውሳኔ ተገቢ ሆኖ አግኝተነዋል።

5/ አምስተኛው ጭብጥ አመልካች ለተጠሪ በሰጠው የገንዘብ የዋስትና የግዴታ ሰነድ መሰረት በኃላፊነት ይጠየቃል ወይም አይጠየቅም? በኃላፊነት ይጠየቃል የሚባል ቢሆን የአመልካች የኃላፊነት መጠን ምን ያህል ነው? ሚሊው ነው። አመልካች አቶ መሐመድ አብደላ ከተጠሪ በብድር የወሰደውን ገንዘብ በብድር ውሉ መሰረት ካልከፈለ እስከ ብር 1,600,000 (አንድ ሚሊዮን ሥድስት መቶ ሺህ ብር) የሚደርስ ገንዘብ ለተጠሪ ለመክፈል የገንዘብ ዋስትና የግዴታ ሰነድ ሰጥተዋል። ተበዳሪው ዕዳውን በብድር ውሉ መሰረት አለመክፈሉ በስር ፍርድ ቤት ተረጋግጧል። የስር ፍ/ቤትና ይግባኝ ሰሚው ችሎት አመልካች የዋስትና ግዴታ እስከሰጠበት ብር 1,600,000 (አንድ ሚሊዮን ስድስ መቶ ሺህ ብር) ሊከፍል ይገባል በማለት የሰጡት ውሳኔ የፍታብሔር ህግ ቁጥር 1930፣ የፍታብሔር ህግ ቁጥር 1924 ንዑስ አንቀጽ 1 እና የፍታብሔር ህግ ቁጥር 1922 ንዑስ አንቀጽ 2ን የመሰረት ያደረገና የህግ ስህተት የሌለበት ሆኖ አግኝተነዋል። እንደዚሁም የስር ፍ/ቤት በዚህ ጉዳይ ምክንያት ተጠሪ ለዳኝነት የከፈለውን ገንዘብና ሌሎች ወጪዎች አመልካች እንዲከፍል የተሰጠው ውሳኔ የፍታብሔር ህግ ቁጥር 1931 ን መሰረት ያደረገ ሆኖ አግኝተነዋል። በአጠቃላይ የስር ፍ/ቤትና ይግባኝ ሰሚው ችሎት ከላይ በዝርዝር ባየናቸው ጭብጦች ላይ የሰጡት የህግ ትርጉምና ውሳኔ መሰረታዊ የህግ ስህተት የለበትም በማለት ወስነናል።

ው ሳ ኔ

1. የፌዴራል ከፍተኛ ፍ/ቤት በፍታብሔር መዝገብ ቁጥር 36819 መስከረም 24 ቀን 1999 ዓ.ም. የሰጠው ውሳኔና የፌዴራል ጠቅላይ ፍ/ቤት የፍታብሔር ይግባኝ ሰሚ ችሎት በይግባኝ መዝገብ ቁጥር 27357 መጋቢት 10 ቀን 2000 የሰጠው ውሳኔ ጸንቷል።
2. በዚህ ችሎት የተሰጠው የእግድ ትዕዛዝ ተነስቷል፣ ለሚመለከተው ይተላለፍ።

መዝገቡ ወደ መዝገብ ቤት ይመለስ።

የማይነበብ የአምስት ዳኞች ፊርማ አለበት

ት/ዘ